

МОРФОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ЛИСТКІВ РІЗНИХ ЗРАЗКІВ *RIBES AUREUM* L. (*GROSSULARIACEAE*) ПРИ ІНТРОДУКЦІЇ В М. МИКОЛАЄВИ

Віра Г. Миколайчук

Миколаївський національний аграрний
університет, вул. Георгія Гонгадзе, 9,
м. Миколаїв, Україна, 54031;
e-mail: mikolaychuk7@gmail.com

В умовах України *Ribes aureum* залишається малопоширеною культурою, яку цінують за високу зимо-, посухо- та жаростійкість, тривалий період спокою та інтенсивний ріст. Ягоди – цінне джерело каротину, аскорбінової кислоти, катехинів та лекоантоціанів, цукрів, органічних кислот, а також вітамінів, пектинових, фарбувальних і дубильних речовин, сполук фосфору, калію, магнію і кальцію. Основною проблемою є недостатні селекційна робота з цією культурою та вивчене формове різноманіття.

150 видів роду *Ribes* (*Grossulariaceae*) поширені у помірних областях Євразії, Північно-Західної Африки, Північної та Центральної Америки, тихоокеанської Південної Америки (на південь до Вогняної Землі). Видове різноманіття роду розподілено в трьох частинах світу: в Азії зустрічаються 42 % всього видового складу, в Південній Америці – близько 30, в Північній – приблизно 23 %, в Європі і Африці представлений незначною кількістю диких видів.

Згідно кліматичного районування території Миколаївської області м. Миколаїв розташоване в південному агрокліматичному районі, для якого характерний помірно жаркий, засушливий клімат. Сума позитивних температур вище +10 °С сягає 3359 °С, а кількість опадів, річна сума опадів становить близько 410 мм. Гідротермічний коефіцієнт за період з середньодобовими температурами повітря вище +10 °С становить 0,68.

Для дослідження мінливості морфологічних показників листків *R. aureum* було обрано п'ять зразків різного походження, з яких зразки 3-5 походять з Нікітського ботанічного саду – Національного наукового центру. Листки характерної будови без

механічних пошкоджень та ознак захворювань відбирали в середньому ярусі пагонів. У листків вимірювали загальну довжину листка (від основи черешка до верхівки листкової пластинки), максимальну довжину й ширину листкової пластинки та довжину черешка. На основі отриманих результатів визначали індекс листка.

Встановлено, що загальна довжина листків у різних форм становить від 7,21 см (Ф1) до 9,8 см (Ф5), найбільшими були листки рослин, які походять із Нікітського ботанічного саду (Ф 3-5). Найбільші показники ширини характерні для зразків Ф 2-5, що складає від 5,91 см (Ф2) до 6,90 см (Ф5). Для Ф1 характерні найменші показники ширини листкової пластинки (4,17 см).

Для листків Ф1 характерно, що довжина черешка складає 46 % від загальної довжини листка. Для інших зразків довжина черешка складає від 37 (Ф 2, 3 та 5) до 39 % (Ф 4). Однак при цьому довжина черешка є найбільш стабільним показником.

За морфо-метричними середніми показниками листки рослин Ф1 мають статистично значущі відмінності цих показників від інших форм. Подальший аналіз морфо-метричних показників свідчить, що листки мають різну форму: від бруньковидної з індексом 0,83 (Ф2) до витягнутої з індексом від 0,88 до 0,94 (Ф1, 3, 4, 5).

Таким чином, листки різних зразків *R. aureum*, що інтродуковані в м. Миколаєві, мають листки, що відрізняються за основними параметрами (довжина та ширина листкової пластинки), найбільш стабільною ознакою є довжина черешка. Можна припустити, що ця ознака є генетично детермінованою для цього виду рослин і може використовуватися для ідентифікації виду. Подальші дослідження передбачають вивчення морфологічної мінливості плодів та суцвіть *R. aureum* різного походження для виявлення найбільш продуктивних та адаптованих рослин.

Ключові слова: *Ribes aureum*, листки, інтродукція